УКРАЇНА

ПАСПОРТ

об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини

Архієрейський будинок (Комплекс споруд Почаївської Свято-Успенської лаври)

(найменування об'єкта (пам'ятки)

вид	тип	категорія обліку
пам'ятка архітектури	палацова монастирська архітектура	національного значення

1. Датування об'єкта (пам'ятки):

1825 р.

2. Адреса (місцезнаходження) об'єкта (пам'ятки):

Тернопільська область, Кременецький район, м. Почаїв, вул. Воз'єднання, 8.

3. Дати і №№ документів про взяття на державний облік, визначення категорії пам'ятки:

Постанова Ради Міністрів УРСР від 24 серпня 1963 р. № 970. Пам'ятка архітектури національного значення.

4. Охоронний №

672/4

5. Наявність охоронних дошок, охоронних знаків

Охоронна дошка знята

6. Власник:

Державна власність. У віданні Міністерства культури України. тел. (044) 206-59 47, факс (044) 425-90-26 Балансоутримувач: Кременецько-Почаївський ДІАЗ. Тернопільська область, Кременецький район, м. Кременець, вул. Козубського, 6 Директор Микулич Вадим Володимирович. Тел. (03546) 2-51-22

7. Користувач:

Духовний Собор Свято-Успенської Почаївської Лаври. Тел. 8-03546-6-12-446-12-18.

8. Охоронний договір:

Охоронний договір укладений між Міністерством регіонального розвитку та будівництва України та Духовним собором Свято-Успенської Почаївської Лаври від 12.12.2003 р. № 1

9. Функціональне використання:

сучасне	первісне	інші
Адміністративні приміщення; перший поверх використовується для торгових цілей (книжкова лавка, церковне приладдя).	Помешкання членів вищого духовного сану монастиря (адміністративно-господарське).	До 1999 р. приміщення архієрейського будинку використовувалися як поліклініка і аптека № 42.

10.Історичні дані про об'єкт (пам'ятку):

Архієрейський будинок побудований у 1820-1825 р. василіянами в стилі раннього класицизму. Будинок призначався для помешкання представників вищого духовного кліру та адміністративно-господарських служб. Одночасно з архієрейським домом був побудований підпорний мур з масивними контрфорсами, що відокремлює лаврське подвір'я від великого фруктового саду, розташованого на 12-15 метрів нижче рівня подвір'я. Перші проектні розробки з розширення Почаївського монастиря, в тому числі архієрейського дому, виконані в січні 1833 р. петербурзьким архітектором Рускою Л. Він склав проект на перебудову архієрейського дому. Однак, проект Руски Л. не був здійснений. Будівля виконана за іншим проектом.

11.Опис об'єкта (пам'ятки)

Характеристика розташування об'єкта і ролі в навколишньому середовищі	Архієрейський будинок, як і весь ансамбль, розташований на крутому південному схилі Почаївського плато. Будинок розташований у південній частині монастирського комплексу, між надбрамним корпусом і Успенським собором на терасі укріпленій підпорним зовнішнім монастирським муром з ескарпами.
Ландшафт	Будівля на рельєфі, на південному схилі Почаївського плато.
Характеристика об'єкта (пам'ятки)	Побудований в стилі раннього класицизму. Цегляний, тинькований, прямокутний в плані. Розташування будинку на схилі гори обумовило різну висоту його фасадів: східний фасад – триповерховий, південний – чотириповерховий, західний і північний – двоповерхові. Планування приміщень – секційне. Фасади розчленовані пілястрами іонійського ордеру, завершені артаблементом, карниз якого прикрашений модульйонами і

	дентикулами. Центральна частина південного фасаду виділена вінчаючим трикутним фронтоном і балконом. Строгий класицистичний декор будинку підкреслений півциркульними сандриками. Габаритні розміри 20 м х 10 м.
Перебудови, втрати й історичні нашарування	В XX ст. на даху архієрейського будинку з'явилася сигнатурка, яка зберегла автентичні пропорції зовнішнього вигляду.
Наявність творів мистецтва та їх опис	Букраніони над обрамленням вікон фасадів (1-а пол. XIX ст.).
Опис території об'єкта (пам'ятки)	Архієрейський будинок знаходиться у південній частині подвір'я з лівої сторони подвіря Почаївської лаври між надвратним корпусом і Успенським собором на терасі укріпленій підпорним зовнішнім монастирським муром з ескарпами.
Наявність меморіальних дощок	На головному фасаді будинку є меморіальна дошка на честь перебування в 1846 р. в Почаївський лаврі видатного українського поета і художника Шевченка Т. Г. (1814-1861 рр.).

12.Перелік складових:

Почаївська Лавра:

1. Успенський собор, 1771-1783 рр.
2. Троїцький собор, 1906-1912 рр.
3. Монастирські келії, 1771-1780 рр.
4. Архиєрейський дім, 1825 р.
5. Дзвіниця, 1861-1871 рр.
6. Надбрамний корпус, 1835 р.

Крім того в межах монастирських мурів у комплекс входять: економічна брама, XIX ст.; каплиця на місці вівтаря колишньої церкви Святої Трійці; ківорій XIX ст. над колодязем Святого Йова; будинок друкарні, іконописної майстерні, братської лікарні з домовою церквою (тепер – готель), XIX ст.; водогінна вежа, XIX ст..; будинок церковно-парафіяльної школи (тепер житловий дім), XIX ст.; південний та північний монастирський сади; господарський двір; споруди колишнього свічного заводу; монастирські мури.

(для комплексу (ансамблю), визначного місця)

13.Матеріали. конструкції. ступінь капітальності, загальна оцінка технічного стану:

Загальний технічний стан добрий. Архієрейський будинок є капітальною мурованою з цегли спорудою з частково невогнестійким перекриттям.
Цоколь кладений з цегли. Стан – добрий. Несучі стіни кладено з цегли. Перекриття плоскі, дерев'яні, балкові. У нижньому ярусі – склепінчасті. Дах – покритий бляхою. Стан – добрий. Акт технічного стану від 20 березня 2014 р. № 4/2014.

14.Наявність інженерних мереж та інженерного обладнання:

Відсутні

15. Територія об'єкта (пам'ятки):

Площа	бл. 600 кв. м (з підвалами).
Опис меж	Будинок є складовою частиною ансамблю, не має своєї території.

16. Майнова цінність об'єкта (пам'ятки): майнова цінність не визначена

Дата проведення майнової оцінки, найменування організації	майнова оцінка об'єкту не проводилась
Сума в гривнях	не визначена

17.Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта (пам'ятки):

Пам'ятка належить до характерних палацових споруд, зведених в стилі раннього класицизму.

18.Зона охорони пам'ятки:

Організація-розробник	Ін-т «Укрзахідпроектреставрація», м. Львів, пл. Соборна, 3-а; тел. (0322) 244-04-71; Автор розробки – Могитич Р. І.; ГАП – Бачинська Л.
Дата розроблення	2003–2004 рр.
Дата і номер документа про затвердження	Генеральний план розвитку ДІАЗу з дотриманням статусу охоронної зони погоджено на засіданні архітектурно-містобудівельної ради при Управлінні містобудування і архітектури Тернопільської облдержадміністрації (протокол № 2 від 19. 02. 2004 р.) і схвалено Науково-методичною радою з питань реставрації і реконструкції пам'яток архітектури та містобудування при Держбуді України 3.03.2004 р.
Короткий опис меж із зазначенням площі кожної зони	Встановлена охоронна зона Комплексу споруд Почаївської Свято-Успенської лаври проходить вулицею Кременецькою, охоплюючи прилеглу з півдня забудову, південною межею пл. Воз'єднання, вулицею Радивилівською, Озерною, Стельмащука, Грабовою, межею лісу, що проходить межею міста Почаєва, вулицею Волинською та її провулком до вулиці Кременецької. Територія охоронної зони ансамблю – 58 га.

19. Наявність науково-проектної документації на пам'ятку (об'єкт): проектна документація не розроблена

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. №

20. Дослідницькі й реставраційні роботи: Поточні роботи виконувалися протягом всього існування Успенського собору.

Найменування робіт	Рік проведення	Замовник	Автор, проектна організація	Підрядна організація
Ремонтно-реставраційні роботи по фасадах	1997-1998 рр.	Духовний Собор Свято-Успенської Почаїв-ської лаври	ДНТЦ "Конрест"	

21. Основні джерела:

Археологічні	Відсутні
Іконографічні	Не визначено
Архівні	Не визначено
Бібліографічні	1. Логвин Г. Н. Украина и Молдавия. Справочник-путеводитель. Москва: Искусство, Лейпциг: Эдицион. –1982, с. 409-410. 2. Очерки по истории Почаевской Лаври./Составил священик Зелинский В. –Свято-Успенская Почаевская Лавра, 2000, с. 98, 99, 102. 3. Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР.-Т. 4.-Киев,1986, с. 80. 4. Ричков П. До історії формування архітектурного ансамблю Почаївської лаври.// Архітектурна спадщина України.-Вип.2.-Київ, 1994.-С. 79-89. 5. Orda N. Album widoków gubernii Wołyńskiej.-Warszawa, 1878. 6. Baliński M., Lipiński T. Starożytna Polska.-Warszawa, 1844.-S. 1421. 7. Mały ilustrowany przewodnik po Krzemieńcu i okolicy.-Krzemieniec, 1932.-S. 81.

22. Графічні матеріали й фотофіксація:

Найменування	Кількість	Дата виконан-ня	Виконавець
Генеральний план (ситуаційна схема)	1	1996 р.	З. Лагуш
Обміри:			
Плани	1		
Фасади	2	грудень 2003 р.	Сьомочкін І.В.
Перерізи			
Схематичний план зон охорони			
Фотофіксація:			
Фото загального вигляду	1 5	травень 1967 р. грудень 2003 р.	Сьомочкін І.

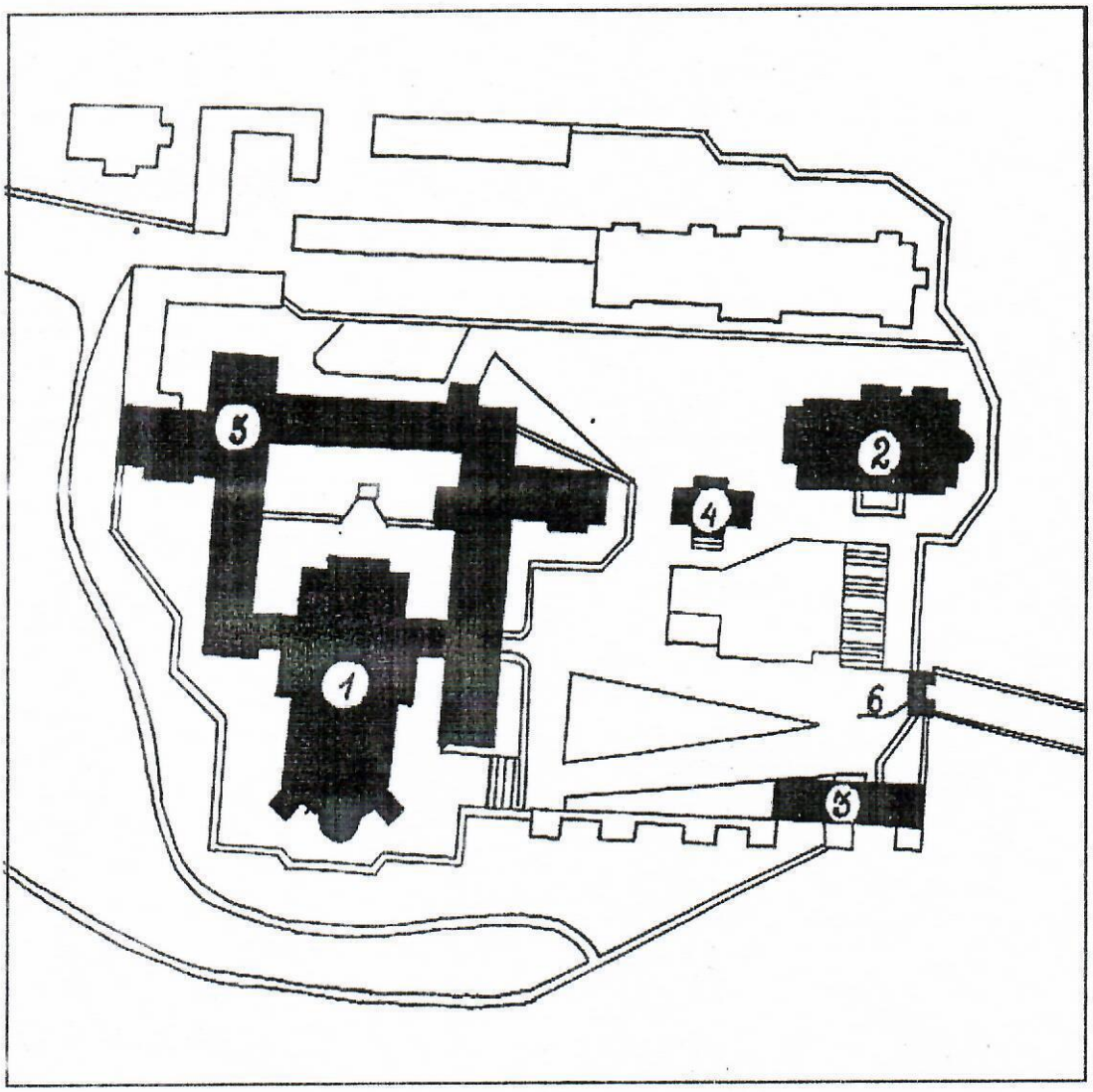
Фото фрагментів	1	квітень 2004	Сьомочкін І.
Фото деталей			
Фото інтер'єрів			
Інше			

Паспорт склав:

Посада	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
Завідувач науково-дослідного відділу	Кандидат історичних наук	Облончик Н. Г.		05.2014

Директор департаменту культури, релігій та національностей Тернопільської облдержадміністрації **ШЕРГЕЙ Г.П.**

(найменування посади керівника органу охорони культурної спадщини) (підпис) (П.І.Б.)

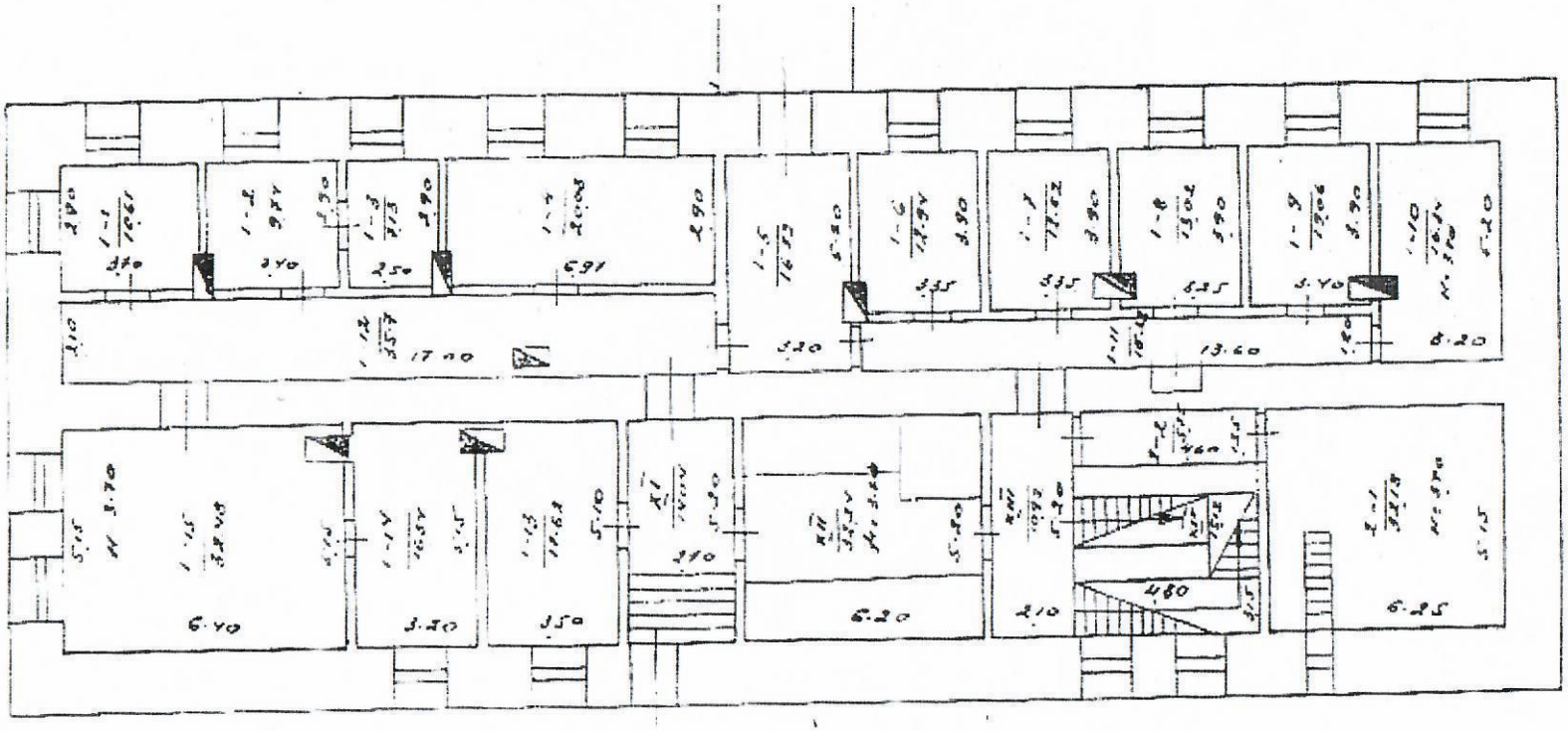

Ситуаційна схема.

Ансамбль Почаївської Лаври. XVIII ст.

Експлікація:

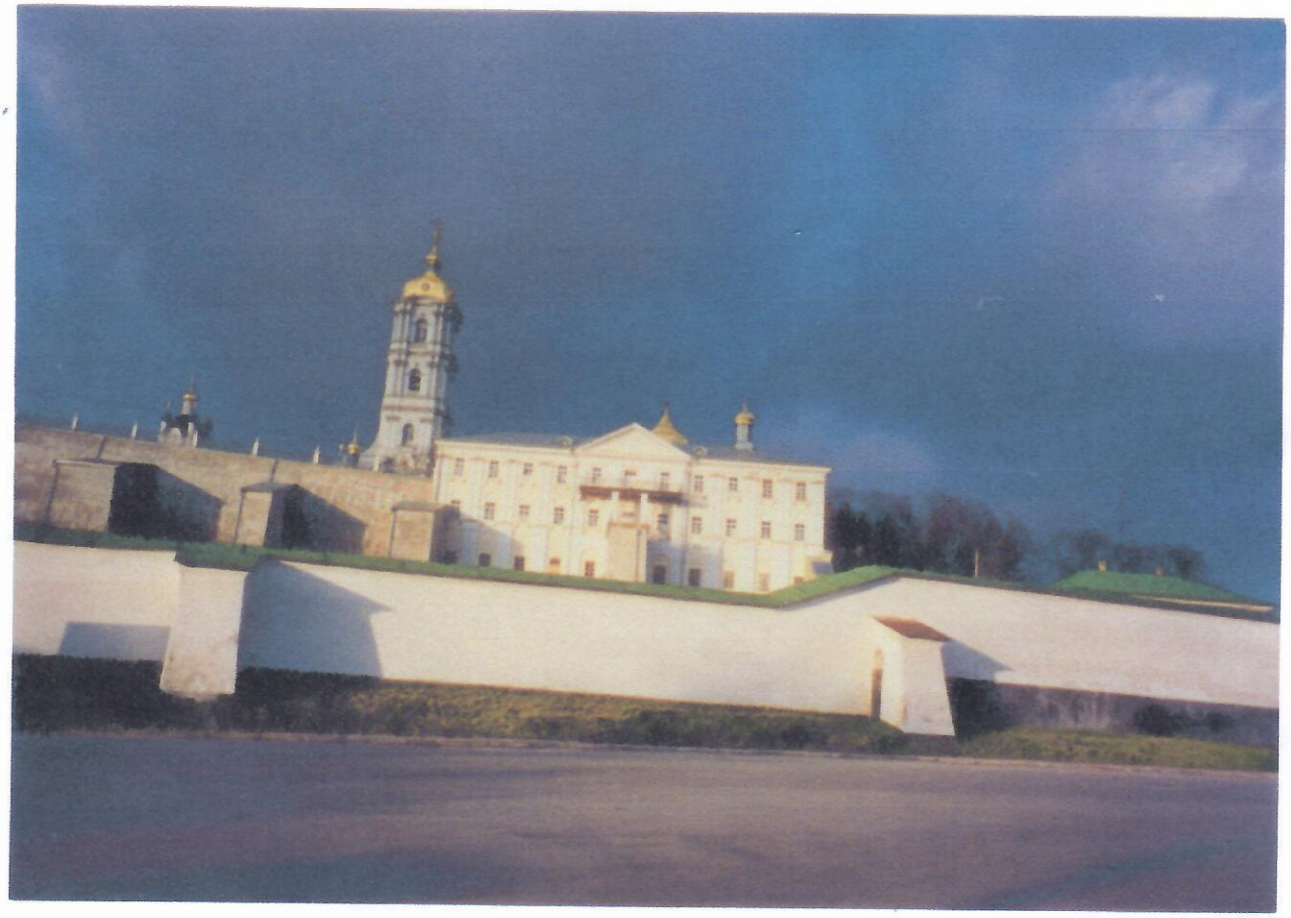
1. **Успенський собор.**
2. **Троїцький собор.**
3. **Архієрейський дім.**
4. **Дзвіниця.**
5. **Монастирські келії.**
6. **Надбрамний корпус.**

Почаїв. План архієрейського дому.

Вигляд з північного заходу.

Загальний вигляд на архієрейський дім з півдня.

Східний фасад.

Вид архієрейський дім та надбрамний корпус з заходу.

Фрагмент ліпного оздоблення з букраніоном.

Фрагмент головного фасаду.